

11. Analyse van de volkstelling van 1799

In de loop van 1799 werd door de toenmalige "agent municipale" (=burgemeester) van Pervijze en Sint Catharina Capelle een volkstelling gehouden. Dit gebeurde in opdracht van de Franse overheid. De telling van Pervijze werd afgesloten op 4 januari en deze van Sint Catharina Capelle op 14 oktober.

Naast de persoonsnamen zijn er meerdere gegevens te vinden in dit oud document dat uit het Rijksarchief te Brugge komt, zoals leeftijd, beroep, datum van intrede in de gemeente en het aantal kinderen jonger dan 12 jaar per gezin.

Een ontleding van al deze gegevens geeft ons een tamelijk gedetailleerd beeld van de Pervijzenaars uit die tijd. Een vergelijking met volkstellingen van recentere data (1930, 1947, 1961 en 1970) geeft tevens een duidelijke evolutie weer in de bevolkingsstructuur van onze gemeente.

Eerst en vooral het globale bevolkingscijfer : beide gemeenten hebben in 1799 in totaal 864 inwoners waarvan er 623 (= 72 %) te Pervijze wonen en 241 (= 28 %) in Sint Catharina Capelle.

Van iedereen, behalve van de kinderen jonger dan 12 jaar, is het geslacht bekend wat een licht voordeel geeft aan de vrouwen : 52 % tegenover 48 % mannen. Voor beide gemeenten ligt die verhouding ongeveer hetzelfde. Nu we reeds deze gegevens kennen, kunnen we hierop verder ingaan en ons verdiepen in de verschillende leeftijdsgroepen. Sommigen zullen zich nog wel hun schooltijd herinneren toen er gesproken werd over een bevolkingspyramide. In het kort betekent dit dat de ideale bevolkingsstructuur de vorm heeft van een pyramide, wat erop neer komt dat hoe hogere leeftijd, hoe kleiner het aantal van de bevolking is. De op die manier uitgewerkte resultaten - per leeftijdsgroep van 10 jaar - geven voor onze gemeente in 1799 de perfecte structuur. Laten we de pyramide van dichterbij bekijken.

Om niet teveel met cijfers te moeten goochelen zal ik de bevolking verdelen in drie groepen : de jongeren (0 tot 20 jaar), de beroepsbevolking (21 tot 60 jaar) en de ouderen (+ 60 jaar). Voor beide gemeenten samen geeft dit het volgende resultaat.

De jongeren vormen 47 % van de bevolking terwijl eveneens 47 % de beroepsbevolking uitmaken. De overige 6 % zijn de 60-plussers. In verband met dit punt kunnen we een vergelijking maken met de tellingen die gebeurden in de 20ste eeuw. Als we dezelfde leeftijdsgroepen bekijken in 1930 krijgen we deze verdeling : 41 % jongeren, 50 % beroeps en 9 % ouderen, dus een vergrijzing van de bevolking. Deze trend zet zich verder door en in 1947 hebben we een verhouding van 38-52-10 %. Nog verder in 1970 is de veroudering van de Pervijzenaars nog duidelijker : 37-49-14 %. Nog een feit dat de jeugdigheid van de bevolking in 1799 illustreert : 240 inwoners zijn kinderen jonger dan 10 jaar, dus ongeveer 28 % van de totale bevolking. Enkele andere markante gegevens : in beide gemeenten zijn er in totaal 33 weduwen tegenover slechts één weduwnaar. De mannen hadden in die tijd allesbehalve een rooskleurige toekomst vooral als je weet dat vele weduwen nog erg jong zijn en achterblijven met zeer jonge kinderen. Verder wonen er 10 personen alleen en werden er 4 invaliden opgetekend.

Een volgend punt dat we onder de loupe nemen is de samenstelling van de gezinnen. In Pervijze zijn er 122 huisgezinnen tegenover 59 in Sint Catharina Capelle. Wat gezien het voorgaande reeds te voorzien was : veel gezinnen zijn rijk tot zeer rijk gezegend met kinderen, terwijl misschien de helft van de borelingen dan nog stierf in hun eerste levensjaar. Naast de 37 gezinnen met 1 kind en de 34 met 2 kinderen, zijn er nog 28 met 3 kinderen, 21 met 4 kinderen, 9 met 5 kinderen, 3 met 6 kinderen, 6 met 7 kinderen en 2 met 8 kinderen. De absolute recordhouder is het "gezinnetje" van wijlen Philippus Decroos waar ze 10 kinderen hebben. Kroostrijke gezinnen waren in die tijd dus nog geen zeldzaamheid maar eerder een regel. Noteren we daarbij ook dat er nog slechts 22 kinderloze gezinnen waren. De meesten daarvan zijn dan nog echtparen die reeds een hogere leeftijd bereikt hebben en waarvan de kinderen dus al lang het huis uit zijn.

Laten we nu even de oude Pervijzenaars van dichterbij bekijken. Zo zijn er in 1799 44 mensen tussen 61 en 70 jaar en 8 tussen 71 en 80 jaar. De oudersdomsdeken van de gemeente is Genoveva Neyrinck, 80 jaar en de moeder van Bernard Muylaert die in de jaren 1900 nog afstammelingen wonen had in Pervijze. Als we hiertegenover plaatsen dat er in 1970 te Pervijze 26 mensen woonden die ouder waren dan 80 jaar waarvan er reeds 3 boven de 90 lentes zaten, kunnen we ongetwijfeld besluiten dat de levensverwachting nu heel wat hoger ligt.

Na het behandelen van jeugd en ouderen komen we bij de laatste bevolkingsgroep : de beroepsbevolking. Van de ganse bevolking worden 280 personen aangeduid met een beroep. Hierin zijn twee categoriën te onderscheiden : de loonarbeiders en -arbeidsters (64 %) en de zelfstandige beroepen (36%). Van de 180 personen in loondienst zijn er 66 mannen en 20 vrouwen die als dusdanig aangeduid worden. Het merendeel der werkende vrouwen zijn weduwen. Verder zijn er nog 43 knechten en 38 meiden die voornamelijk tewerkgesteld zijn bij de landbouwers maar ook bij andere zelfstandigen. Eén persoon is pachter en 2 herders zorgen voor de schapenkudde van ondermeer het Blauwhuis. Tot slot zijn er nog 10 personen die het moeten rooien met steun van de gemeente. Zij worden aangeduid als armen. Wat betreft de zelfstandige beroepen kunnen we meteen een onderscheid maken tussen de landbouwers die 1/3 uitmaken en de rest. De overige 2/3 zijn een bont allegaartje van alle mogelijke beroepen uit die tijd. Een kort overzicht : 6 schoenmakers, 5 herbergiers, 5 kooplieden, 3 kleermakers, 3 timmerlieden, 3 kruideniers, 2 brouwers, 2 hoefsmeden, 2 metsers, 2 molenaars (molen op Schoorbakke en molen Verfaillie), 2 wevers, 1 beenhouwer, bakker, strodekker en één kuiper. Dan zijn er ook nog 4 dokters (!), een notaris, een greffier, een vrederechter, een deurwaarder, enkele bedienden, 2 secretarissen en tot slot nog één kloosterzuster. Hierboven worden slechts 5 herbergiers vermeld maar er waren natuurlijk veel meer herbergen in het 18de eeuwse Pervijze. De brouwers mogen we ook meetellen en dan zijn er nog verschillende landbouwers die daarenboven ook nog herbergier zijn. Een voorbeeld : ons gemeentehuis had gedurende eeuwen naast deze functie ook nog deze van herberg en hoeve.

Vergelijken we tot slot de bevolking van Pervijze tegenover die van Sint Catharina Capelle, dan is het meest opvallende verschil dat er in Sint Catharina Capelle heel wat minder landbouwers terug te vinden zijn. Op zich is dat niet meer dan normaal gezien Sint Catharina Capelle zich voornamelijk uitstreckte over de Pervijzestraat en de Veurnestraat en dus veel minder agrarisch was dan Pervijze.

12. De volkstelling van 1799 – families toen en nu

We nemen de volkstelling van 1799 opnieuw onder de loupe : ditmaal bekijken we nader welke families er toen reeds vermeld werden, die ons nu nog bekend in de oren klinken. Naast de vele verdwenen families zijn er ook enkele die toen reeds te Pervijze verbleven en tot heden of tot voor kort nog steeds deel uitmaakten van de bevolking van onze gemeente. Een overzicht.

- **DEHAESE** Patricius Franciscus, kuiper van beroep, geboren in Sint Catharina Capelle in 1732, woont met zijn vrouw en zes kinderen in dezelfde gemeente. Zijn vrouw, Isabella Vandebussche is heel wat jonger. Zij werd geboren te Alveringem in 1767 en woont nog maar sinds 1787 in de gemeente, waarschijnlijk na hun huwelijk.
- **DELALEEUWE** Joannes Franciscus werd te Pervijze geboren in 1732 maar woont sinds 1746 te Sint Catharina Capelle. In 1798 hebben hij en zijn vrouw, Rosa Van Loo, drie kinderen van minder dan 12 jaar. Zijn vrouw is 17 jaar jonger.
- **DRIESEN** Frederik woont sinds 1795 te Pervijze en is schaapherder op het Berkelhof waarvan Pieter Vereecke de uitbater is. Hij diende een lange weg af te leggen en mag met reden een vreemdeling worden genoemd. Hij werd namelijk geboren in 1770 in de gemeente Hunsel in Nederlands Limburg.
- **GOEMAERE** Pieter, herbergier te Pervijze sinds 1783 en 43 jaar oud, heeft drie kinderen uit zijn twee vorige huwelijken en woont nu bij zijn kersverse derde echtgenote, Isabella Blondeel. Zij woont pas vijf maanden te Pervijze en is 26 jaar jong, afkomstig van Ramskapelle.
- **HAVERBEKE** Josephus is landbouwer te Pervijze sinds 1795, toen hij huwde met de 50-jarige Maria Vandepitte die reeds te Pervijze woont sinds 1768. Hijzelf is afkomstig van Stuivekenskerke waar hij geboren werd omstreeks 1767.
- **SCHEIRSEN** Pieter, geboren te Sint Catharina Capelle in 1736, metser, woont in de gemeente met zijn vrouw Maria Moerman, geboren in 1749. Zijn zoon Franciscus, ook metser van beroep en geboren in 1765, woont bij hem in met zijn vrouw Anna Theresia Vandepitte en hun drie kinderen. Anna is 25 jaar en woont sinds 1794 te Sint Catharina Capelle.
- **VANDEBUSSCHE** Franciscus, geboren in Pervijze in 1754 en er wonende met zijn vrouw Maria Danneel, 34 jaar en geboren in Beerst, oefent het beroep van hoefsmid uit.
- **VANDEWOUDE** Engelbertus, overleed te Sint Catharina Capelle in 1793 op 62-jarige leeftijd. Zijn vrouw Joanna Demolder blijft achter met vier kinderen tussen 23 en 28 jaar. Zij woont in 1798 nog als landbouwster te Pervijze. Ze werd geboren omstreeks 1735 en ging in 1758 te Pervijze wonen met haar man die afkomstig was van Oudekapelle.
- **VANHESTE** Pieter werd geboren te Pervijze in 1741. Met zijn vrouw Theresia Moerkercke, geboren in 1755, en hun vier kinderen leven ze in staat van armoede.
- **VERMOOTE** Ludovicus heeft het ook niet breed en krijgt steun van de gemeente. Hij werd geboren in 1751 en kwam in 1788 te Pervijze wonen, samen met zijn vrouw Maria Plaetevoet. Zij zag in 1762 het levenslicht te Nieuwkapelle. Ondertussen hebben ze reeds drie kinderen.
- Als laatste hebben we **VILEIRS** Karel die een geboren Kapellenaar is. Hij is 45 jaar, schoenmaker en heeft twee kinderen bij zijn vrouw Theresia Pieters die 33 jaar is. Zij is niet afkomstig van de gemeente maar woont er sinds 1795.

We stellen vast dat van deze elf gezinnen er halverwege de 18de eeuw nog zes overblijven waarvan de man een geboren Pervijzenaar is. De families Dehaese, Delaleeuwe, Scheirsens, Vandebussche, Vanheste en Villeirs vertoeven dus reeds ongeveer 250 jaar in ons dorp.

Het antwoord op de vraag welke familie het eerst is aangekomen te Pervijze vinden we terug in het hoofdstuk verder over de familie Dehaese.